

Ustavni sud Crne Gore u Drugom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija – Desanka Lopičić, predsjednica Vijeća i sudije Dragoljub Drašković i Milorad Gogić, članovi Vijeća, na osnovu odredaba člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore i člana 48. tačka 3. i člana 76. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore («Službeni list Crne Gore», broj 11/15.), na sjednici Vijeća od 28. septembra 2021. godine, donio je

ODLUKU

I USVAJA SE ustavna žalba

II - Utvrđuje se da je podnosiocu ustavne žalbe, u postupku izvršenja krivične sankcije - mjere bezbjednosti obavezno liječenje narkomana u zdravstvenoj ustanovi, izrečene presudom Višeg suda u Podgorici, K.br. 124/15, od 12. aprila 2016. godine, u periodu od 8.decembra 2016.godine do 1.juna 2017.godine, povrijeđeno pravo iz člana 69. Ustava Crne Gore i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. P. V., iz H. N., koga zastupa N. L., advokat iz P., podnio je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv radnje državnog organa – Ministarstva pravde – Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija, zbog nepostupanja u postupku izvršenja krivične sankcije - mjere bezbjednosti navedene u izreci, smatrajući da mu je na taj način povrijeđeno pravo iz člana 69. Ustava Crne Gore.

1.1. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno: da se podnosilac protivno odluci suda nalazi u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, iako mu je sudskom odlukom izrečena mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana u Zdravstvenoj ustanovi – Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota u Kotoru; da je navedenu mjeru Sud izrekao podnosiocu imajući u vidu njegovo zdravstveno stanje, obzirom na to da mu se u zatvoru ne mogu pružiti odgovarajući tretman i zdravstvena zaštita; da je postupajući na navedeni način, nadležni organ prekršio načela Ujedinjenih nacija o zaštiti osoba sa mentalnim oboljenjima i pravo na zdravstvenu zaštitu podnosioca, jer se neadekvatnim tretmanom trajno narušava njegovo zdravstveno stanje; da su Ministarstvo pravde i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija postupali arbitrarno, na način što nijesu izvršili odluku suda koja je obavezujuća; da ni nakon više podnijetih pritužbi Ministarstvo pravde nije uputilo podnosioca u Specijalnu bolnicu za psihijatriju Dobrota u Kotoru; da je predmetna mjera bezbjednosti izrečena uz kaznu zatvora, i da se shodno odredbama relevantnih propisa prvo izvršava mjera bezbjednosti, pa kazna zatvora; da je tokom krivičnog postupka koji je prethodio donošenju mjere bezbjednosti, na osnovu nalaza i mišljenja vještaka prof.dr. Stanka Milića, utvrđeno da je podnosilac zavisnik od upotrebe droga, zbog čega se shodno odredbi člana 7 stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica ima smatrati mentalno oboljelim licem i da ima pravo na dostupnu i efikasnu zdravstvenu zaštitu i pravo na liječenje u najmanje

ograničavajućoj okolini; da navedena prava podrazumijevaju da podnosilac ima pravo da se liječi u specijalizovanoj ustanovi, a ne u zatvoru, jer njegovo liječenje obzirom na težinu i prirodu bolesti, s visokim stepenom recidiva, te neodgovarajuće materijalne, prostorne i kadrovske uslove, nije moguće sprovesti u zatvoru; da se posebno ukazuje da respresivno okruženje zatvorskog sistema može izrazito negativno djelovati na podnosioca; da je liječenje koje se u zatvoru ograničava isključivo na farmakoterapiju i povremene psihijatrijske tretmane od strane jednog ljekara u suprotnosti sa svim pravilima i programima liječenja bolesnika od zavisnosti; da činjenica da je podnosilac upućen u Specijalnu ustavnovu radi izvršenja mjere bezbjednosti, i da u istu nije primljen zbog nedostatka smještajnih kapaciteta, ne može opravdati povredu njegovih ustavnih prava, posebno jer je država oduzimanjem slobode podnosiocu preuzela odgovornost za brigu o njegovom zdravlju. U konačnom je predloženo da Ustavni sud usvoji ustavnu žalbu, utvrdi postojanje povrede prava na zdravstvenu zaštitu i naloži Ministarstvu pravde – Upravi za izvršenje krivičnih sankcija da postupi po pravosnažnoj presudi Višeg suda u Podgorici, K.br.124/15, od 12. aprila 2016. godine.

2. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 68. stav 1. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore,ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta, radnje ili nepostupanja državnog organa (...), ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja. U stavu 2 istog člana, propisano je da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa (...) ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

2.1. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

2.2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, Ustavni sud je izvršio uvid u spise predmeta Višeg suda u Podgorici, K.br.124/15 i zatražio potrebne podatke od Ministarstva pravde - Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija – Direkcija za kontrolu izvršenja kazni zatvora i mjera bezbjednosti.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. U sprovedenom postupku, uvidom u cjelokupnu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu:

3.1. Presudom Višeg suda u Podgorici, K.br.124/15, od 12. aprila 2016. godine, optuženi P. V. (podnosilac ustavne žalbe) oglašen je krivim zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz odredbe člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, za koje krivično djelo je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine, u koju kaznu mu se uračunava vrijeme provedeno u pritvoru u periodu od 20.oktobra 2015.godine od 02,00 časova, pa nadalje, kao i da mu je, pored ostalog, na osnovu odredbe člana 71 Krivičnog zakonika Crne Gore, izrečena mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana, koja mjera će se izvršiti u zdravstvenoj ustanovi Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota – Kotor i trajće dok postoji potreba za liječenjem i može trajati duže od vremena izrečene kazne zatvora, ali njeno ukupno trajanje ne može biti duže od tri godine, s tim što će se vrijeme provedeno u ustanovi za liječenje uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

3.2. Presudom Apelacionog suda Crne Gore, Kž.br. 140/16, od 27. oktobra 2016. godine, odbijene su kao neosnovane žalbe Višeg državnog tužioca u Podgorici i branioca optuženog (podnosioca) i potvrđena presuda prvostepenog suda.

3.3. Aktom Višeg suda u Podgorici, K.br. 124/15, od 30. novembra 2016. godine, Osnovnom sudu u Herceg Novom – Odjeljenje za izvršenje krivičnih sankcija, dostavljen je ovjeren prepis prvostepene presude sa potvrdom izvršnosti radi izvršenja, pri čemu je u aktu navedeno da se Viši sud u Podgorici izvijesti o danu i mjestu kada osuđeni počne da izdržava kaznu, zatim o eventualnim promjenama, kao i o danu kada je osuđeni kaznu izdržao.

4. Punomoćnik podnosioca je 20. februara 2017. godine, podnio pritužbu Ministarstvu pravde, u kojoj je navedeno da se do pravosnažnosti prvostepene presude podnosilac nalazio u pritvoru, da bi nakon toga (27. oktobra 2016. godine), uprkos izrečenoj mjeri bezbjednosti bio prebačen u zatvor radi izdržavanja kazne, gdje se i sada nalazi; da se podnosilac više puta obraćao za zahtjevom da se izrečena mjera bezbjednosti izvrši, ali da su ti zahtjevi bili bez rezultata; da u konačnom zatraženo da se preduzmu potrebne mjere kako bi podnosilac bio upućen u zdravstvenu ustanovu radi neophodnog liječenja.

4.1. Aktom Ministarstva pravde – Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija, br.04-087-2375/17-2, od 30. marta 2017. godine, obaviješten je punomoćnik podnosioca, a povodom njegove pritužbe, da je podnosilac odmah po stupanju na izdržavanje kazne zatvora upućen u Specijalnu bolnicu za psihijatriju Dobrota – Kotor, ali da je ovo Ministarstvo od strane ljekara specijaliste obaviješteno da nema slobodnog mjesta i da je podnosilac stavljen na listu čekanja; da je u pogledu koraka koje su ovo Ministarstvo i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija preduzeli po ovom pitanju, angažovan ljekar specijalista psihijatar – narkolog, koji je po stupanju podnosioca na izdržavanje kazne zatvora istog pregledao i propisao mu adekvatnu terapiju; da nadalje, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija u okviru tretmanskog dijela, sprovodi grupni i individualni psihijatrijski tretman zatvorenika koji su zavisni od psihoaktivnih supstanci, a koji se sprovodi na dobrovoljnoj osnovi, ali da podnosilac nije pokazao interesovanje.

4.2. Izjašnjavajući se na navode iz gore navedenog akta Ministarstva pravde – Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija, punomoćnik podnosioca je u podnesku od 6.aprila 2017.godine, u suštini istakao navode koji su istovjetni onima koji su navedeni u ustavnoj žalbi, u konačnom zahtijevajući od Ministarstva da preduzme potrebne mjere radi upućivanja podnosioca na neophodno liječenje i spriječi povredu njegovih osnovnih ljudskih prava.

5. Ustavni sud je aktom U-III br.609/17, od 20. aprila 2018. godine, od Ministarstva pravde zatražio dostavljanje informacija koje to ministarstvo posjeduje o radnjama preduzetim u cilju izvršenja mjere bezbjednosti obavezno liječenje narkomana, koja je podnosiocu izrečena presudom Višeg suda u Podgorici, K.br.124/15, od 12. aprila 2016. godine i kojom je izvršenje te mjere određeno u zdravstvenoj ustanovi Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota – Kotor, kao i da obavijesti ovaj Sud od kada se podnosilac nalazi u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija i da li se tamo još uvijek nalazi.

5.1. Aktom Ministarstva pravde – Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija – Direkcija za kontrolu izvršenja kazni zatvora i mjera bezbjednosti, br.05-741-5155/18, od 11. maja 2018. godine, obaviješten je ovaj Sud da je podnosilac 1.juna 2017.godine sproveden iz Kazneno – poravnog doma Podgorica u Specijalnu bolnicu za psihijatriju Dobrota – Kotor, u kojoj se još uvijek nalazi, kako bi bila izvršena mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana u zdravstvenoj ustanovi; da se podnosilac u pritvoru nalazio u periodu od 20. oktobra 2015. godine do 8.decembra 2016. godine, kada je postala pravosnažna presuda Višeg suda u Podgorici, K.br.124/15, od 12. aprila 2016. godine, kao i da je po pravosnažnosti navedene presude, 8.decembra 2016.godine, podnosilac upućen u Specijalnu bolnicu za psihijatriju Dobrota – Kotor, radi izvršenja predmetne mjere bezbjednosti, kada je vraćen zbog nedostatka mjesta u zdravstvenoj ustanovi; da je nakon obavještenja Specijalne bolnice za psihijatriju Dobrota – Kotor o stvaranju prostornih kapaciteta, podnosilac iz Kazneno – poravnog doma Podgorica, 1. juna 2017. godine sproveden u naznačenu zdravstvenu ustanovu, kao i da mu kazna ističe 20. oktobra 2010. godine.

5.2. Ustavni sud je aktom U-III br. 609/17, od 23. marta 2021. godine, od Ministarstva pravde – Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija – Direkcija za kontrolu izvršenja kazni zatvora i mjera bezbjednosti, a polazeći od sadržine akta Ministarstva od 11.maja 2018.godine, zatražio dostavljanje dodatnih informacija da li su prema podnosiocu u predmetnom periodu bili preduzete sledeće radnje i to:
zdravstveni pregled u smislu odredbe člana 24 Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjere bezbjednosti,

- odgovarajuće ispitivanje ličnosti zatvorenika iz odredbe člana 28 istog propisa,
- da li je utvrđen program tretmana u smislu odredbe člana 29 istog propisa,
- da li su u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija postojali uslovi za izvršenje mjere bezbjednosti obavezno liječenje narkomana u zdravstvenoj ustanovi u smislu odredbe člana 144 istog zakona

- da li su prema podnosiocu preduzete odgovarajuće metode zdravstvene zaštite u cilju njegovog liječenja od zavisnosti od upotrebe opojnih droga i ukoliko jesu o kojim se tretmanima i metodama radi i u kojim vremenskim intervalima su one preduzete, kao i da li

su eventualno preduzete mjere imale rezultate u odnosu na podnosioca polazeći od svrhe mjere bezbjednosti obavezno liječenje narkomana u zdravstvenoj ustanovi koja je po svojoj prirodi medicinskog karaktera

-da li je podnosilac u toku izvršenja kazne zatvora u predmetnom periodu (8.decembar 2016.godine – 1.jun 2017.godine) zahtijevao da se prema njemu preduzmu adekvatne mjere zdravstvene zaštite u cilju njegovog liječenja od zavisnosti od upotrebe opojnih droga.

5. Ministarstvo pravde – Direktorat za izvršenje krivičnih sankcija – Direkcija za kontrolu izvršenja kazni zatvora, je uz akt br.05-741-5155/18-7, od 15.aprila 2021.godine, dostavilo informaciju traženu od strane ovog Suda, koju je sačinila Uprava za izvršenje krivičnih sankcija, br.U-KD-253, od 9.aprila 2020.godine, sa spisima predmeta.

5.1. U pomenutom izjašnjenju Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, navedeno je:

-da je 8.decembra 2016.godine, nakon ukidanja pritvora, podnosilac na osnovu izrečene mjere bezbjednosti sproveden u Specijalnu bolnicu za psihijatriju Dobrota – Kotor, da je na prijemu u navedenoj klinici podnosilac pregledan od strane ordinirajućeg ljekara specijaliste psihijatrije, koji je u izvještaju konstatovao zdravstveno stanje podnosioca; da je zbog nedostatka smještajnog kapaciteta iz Specijalne bolnice za psihijatriju Dobrota – Kotor, podnosilac vraćen u Upravu za izvršenje krivičnih sankcija na izdržavanje kazne zatvora, o čemu je obaviješten sud; da je podnosilac 10.decembra 2016.godine pregledan od strane ljekara, koji mu je tom prilikom otvorio novi zdravstveni karton u organizacionoj jedinici Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, gdje je započeo sa izdržavanjem kazne zatvora; da je u toku boravka u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, kako u periodu dok se nalazio u pritvoru, tako i u periodu nakon izdržavanja kazne zatvora, podnosilac konstantno zdravstveno praćen od strane zatvorskog ljekara i ljekara psihijatra, koji su mu propisali potrebnu terapiju shodno njegovim zdravstvenim problemima, a koja se odnosila na liječenje bolesti zavisnosti od psihoaktivnih supstanci; da je shodno odredbi člana 28 Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti, po prijemu na izdržavanje kazne zatvora u odnosu na podnosioca izvršeno ispitivanje ličnosti; da je u periodu boravka u Odjeljenju za ispitivanje ličnosti, shodno odredbi člana 29 istog propisa, utvđen program tretmana za podnosioca, koji sadrži razvrstavanje u klasifikacionu grupu, razvrstavanje u kolektiv, radno angažovanje, stručne obuke i obrazovanje, učešće u sportskim i kulturnim aktivnostima, posebne mjere predostrožnosti, pogodnosti tokom izdržavanja kazne zatvora, porodične veze, kontakti i uslovi za mogućnost ostvarenja uslovnog otpusta;

-Da je povodom pitanja da li u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija postoje uslovi za izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja narkomana, navedeno da znatan broj presuda uključuje navedenu mjeru bezbjednosti u ustanovi za izvršenje kazne zatvora; da se ističe i da Sektor za zdravstvenu zaštitu Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, pored primarnog nivoa zdravstvene zaštite, pruža i specijalističku psihijatrijsku zdravstvenu zaštitu licima lišenim slobode, gdje oridiniraju dva ljekara psihijatra, zbog čega u Upravi postoje uslovi za izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog liječenja narkomana; da pored zdravstvene zaštite od strane ljekara psihijatra, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija

zatvorenicima nudi i poseban program psiho-socijalne podrške prilagođen ciljnoj grupi zatvorenika koji su konzumenti psihoaktivnih supstanci, koji se zasniva na dobrovoljnoj osnovi, ali da podnosilac nije pokazao interesovanje za učešće u istom.

-Da se nadalje, ističe, da se podnosilac u razgovoru sa službenikom zaduženim za realizaciju tretmana interesovao za prijem u Specijalnoj bolnici za psihijatriju Dobrota, kada mu je pojašnjeno da prijem u navedenoj bolnici nije u nadležnosti Uprave za izvršenje krivičnih sankcija.

-Da u pogledu pružanja zdravstvene zaštite u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, podnosilac nije imao dodatnih zahtjeva.

III RELEVANTNE USTAVNE I KONVENCIJSKE ODREDBE

Mjerodavne odredbe Ustava:

„Član 69 stav 1

Svako ima pravo na zdravstvenu zaštitu.“

Mjerodavne odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

„Član 3

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju..

IV MJERODAVNO PRAVO

Član 68. stav 1.

Ustavnu žalbu može podnijeti svako fizičko i pravno lice, organizacija, naselje, grupa lica i drugi oblici organizovanja koji nemaju svojstvo pravnog lica, ako smatraju da im je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom, pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.“

Krivični zakonik Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 70/03, 13/04, 47/06 i "Službeni list Crne Gore", br.40/08 i 25/10):

„Član 71 st.1, 2, 3 i 4

Učiniocu koji je učinio krivično djelo usljed zavisnosti od upotrebe opojnih droga i kod kojeg postoji ozbiljna opasnost da će usljed ove zavisnosti i dalje da vrši krivična djela, sud će izreći obavezno liječenje.

Mjera iz stava 1 ovog člana izvršava se u ustanovi za izvršenje kazne ili u odgovarajućoj zdravstvenoj ili drugoj specijalizovanoj ustanovi i traje dok postoji potreba za liječenjem, ali ne duže od tri godine.

Kad je mjera iz stava 1 ovog člana izrečena uz kaznu zatvora, ona može trajati duže od vremena izrečene kazne, ali njeno ukupno trajanje ne može biti duže od tri godine.

Vrijeme provedeno u ustanovi za liječenje uračunava se u kaznu zatvora.”

Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjere bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 36/15 i 18/19):

“Član 17

Ukoliko je osuđenom, uz kaznu zatvora ili kaznu dugotrajnog zatvora, izrečena mjera bezbjednosti obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi, mjera bezbjednosti obavezno liječenje alkoholičara ili mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana, osuđeni se upućuje na izvršenje kazne zatvora ili kazne zatvora od četrdeset godina nakon izvršenja ovih mjera.

Član 47 st.1, 2, 3 i 4

Zatvorenik ima pravo na zdravstvenu zaštitu, u skladu sa zakonom.

Na prava zatvorenika u vezi sa ostvarivanjem zdravstvene zaštite shodno se primjenjuje zakon kojim se uređuju prava pacijenata.

Zdravstvena zaštita zatvorenika ostvaruje se u Upravi, koji je dužan da obezbijedi uslove u pogledu prostora, kadra i opreme, u skladu sa propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita.

Zatvorenik koji zdravstvenu zaštitu ne može ostvariti u Upravi, ostvaruje je u zdravstvenoj ustanovi, u skladu sa zakonom.”

V OCJENA USTAVNOG SUDA

6. Analizom navoda i razloga istaknutih u ustavnoj žalbi, kao i sadržine prava koja se štite Ustavom, Ustavni sud je razmatrao ustavnu žalbu, sa aspekta odredaba člana 69 stav 1 Ustava i člana 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

7. Podnosilac u ustavnoj žalbi ukazuju da pravosnažna odluka navedena u stavu II izreke ove odluke - presuda Višeg suda u Podgorici, do dana podnošenja ustavne žalbe, nije izvršena u dijelu koji se odnosi na mjeru bezbjednosti obavezno liječenje narkomana, odnosno da mu nije omogućeno da prvobitno bude podvrgnut izvršenju ove mjere u zdravstvenoj ustanovi, pa tek onda izvršenju kazne zatvora. Smatra da je neizvršavanjem pravosnažne presude u relevantom dijelu, onemogućen u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu, ukazujući da se obzirom na težinu i priorodu njegove bolesti, kao u uslove koji postoje u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, ne može postići odgovorajuća svrha zbog koje mu je predmetna mjera izrečena.

7.1. Ustavni sud ukazuje da države imaju dužnost, na osnovu člana 3 Evropske konvencije, da obezbijede minimalne standarde licima lišenim slobode. Osnovni standard predstavlja poštovanje njihove ličnosti, pa države ne mogu nečovječno postupanje prema zatvorenicima pravdati nedostatkom materijalnih sredstava. Tako, loši uslovi u samom zatvoru, mogu biti čest izvor porede člana 3 Evropske konvencije. Država je dužna da onima koji su lišeni slobode pruži neophodnu pomoć i njegu, u vezi sa osnovanošću pritužbi na neadekvatnu zdravstvenu zaštitu u zatvoru. Medicinske preporuke, uključujući, ako je potrebno i one date na osnovu dodatnog mišljenja, moraju se slijediti i dokazati da je prema zatvoreniku bio primijenjen tretman koji odgovara dijagnostificiranoj bolesti. Liječenje u zatvoru mora biti odgovarajuće. Medicinski standardi liječenja u zatvoru moraju biti uporedivi sa medicinskim liječenjem van zatvora, ali to ne podrazumijeva pravo na isti medicinski nivo tretmana koji je dostupan u najboljim zdravstvenim ustanovama van zatvora (vidjeti *Blokhin protiv Rusije*, stav 37, i *Cara – Damiani protiv Italije*, stav 66,). Evropski sud zadržava

dovoljnu fleksibilnost u definisanju potrebno standarda zdravstvene zaštite, odlučujući o tome od slučaja do slučaja, sve dok je standard "kompatibilan sa ljudskim dostojanstvom pritvorenika" (*Blokhin protiv Rusije, stav 138, Aleksanyan protiv Rusije, stav 140 i Patranin protiv Rusije, stav 69*).

7.2. Evropski sud se, takođe, bavio predmetima koji se tiču specifičnih pitanja liječenja zavisnosti od opojnih droga i zloupotreba opojnih droga u zatvorima. Što se tiče liječenja zavisnosti od opojnih droga, Evropski sud je zaključio da vlasti imaju obavezu da se na odgovarajući način procijeni zdravstveno stanje osobe i obezbijedi odgovarajuće liječenje. Da li je ova obaveza ispoštovana zavisi od posebnih okolnosti slučaja. (*McGlinchey i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Wenner protiv Njemačke*)

7.3. Dovodeći navedene stavove i principe u vezu sa okolnostima konkretnog slučaja, Ustavni sud utvrđuje da se u ovom ustavno-sudskom postupku radi o slučaju djelimičnog neizvršenja pravosnažne i izvršne sudske odluke – presude donijete u krivičnom postupku, vođenom protiv ovdje podnosioca ustavne žalbe, kojom mu je, pored kazne zatvora, izrečena i mjera bezbjednosti obaveznog liječenja narkomana u zdravstvenoj ustanovi iz odredbe člana 71 Krivičnog zakonika Crne Gore. S tim u vezi, zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li je nadležni organ postupao u skladu sa pozitivnim obavezama koji proizilaze iz člana 3 Evropske konvencije, konkretno, je li osigurao da se predmetna mjera bezbjednosti izvrši na način kojim će biti ispunjena njena svrha, a radi zaštite zdravlja podnosioca.

7.3.1. Ustavni sud prvo napominje da se u ovom slučaju period neizvršenja predmetne mjere bezbjednosti ograničava na vrijeme od 8. decembra 2016. godine (kada je trebalo otpočeti sa primjenom ove mjere, odnosno kada je podnosilac vraćen u Upravu za izvršenje krivičnih sankcija radi izvršenja kazne zatvora) do 1. juna 2017. godine (kada je sproveden u zdravstvenu ustanovu radi izvršenja predmetne mjere bezbjednosti).

7.3.2. Prvo, treba konstatovati da je postupak izvršenja mjere bezbjednosti obavezno liječenje narkomana predviđen odredbom člana 17 Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjere bezbjednosti, shodno kojem se ukoliko je osuđenom, uz kaznu zatvora izrečena, pored ostalog, mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana, osuđeni se upućuje na izvršenje kazne zatvora nakon izvršenja ove mjere. Međutim, u ovom je slučaju postupak izvršenja krivične presude otpočeo izvršenjem kazne zatvora, jer u zdravstvenoj ustanovi u kojoj se mjera bezbjednosti imala prvobitno izvršiti – Specijalna bolnica za psihijatriju Dobrota – Kotor, nije bilo smještajnih kapaciteta.

7.3.3 Ustavni sud ocjenjuje da su u spornom periodu preduzimate određene aktivnosti u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija – zdravstveno praćenje podnosioca od strane zatvorskog ljekara i ljekara psihijatra, propisivanje potrebne terapije radi liječenja bolesti zavisnosti od upotrebe pishoaktivnih supstanci, ispitivanje ličnosti i utvrđivanje programa tretmana podnosioca. Nadalje, utvrđeno je i da podnosilac nije pokazao interesovanje za učešće u posebnom programu psiho-socijalne podrške, zasnovanom na dobrovoljnoj osnovi, koji se organizuje u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija.

7.3.3.1. Ustavni sud ocjenjuje da je u okolnostima konkretnog slučaja došlo do kršenja pozitivne obaveze države da se pravosnažna i izvršna sudska presuda u spornom periodu izvrši na način kako je to predviđeno pomenutom odredbom Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti. Ovo stoga, što se radi o mjeri bezbjednosti koja ima specifičnu svrhu, a to je zaštita zdravlja podnosioca, za koju je redovni sud prilikom izricanja imao u vidu da će se najbolje realizovati u specijalizovanoj ustanovi. U tom pravcu stoji i zakonsko određenje iz odredbe člana 71. stav 2. Krivičnog zakonika Crne Gore, kojom je predviđeno izvršenje ove mjere dok bude postojala potreba za liječenjem, ali ne duže od tri godine. Sledstveno tome, Ustavni sud nije mogao prihvatiti argumentaciju da su, pored ostalog, u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, bili ispunjeni uslovi za preduzimanje konkretne mjere, imajući u vidu da je samo sprovođenje medicinskog tretmana i liječenja od upotrebe psihoaktivnih supstanci, kada je u pitanju stalni tretman u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi, upravo povjereno Specijalnoj bolnici za psihijatriju, zbog čega tretman podnosioca u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, ne može biti zamjena za liječenje koje se u spornom periodu imalo sprovesti u navedenoj zdravstvenoj ustanovi.

7.4. S obzirom na navedeno, Ustavni sud nalazi da je u okolnostima ovog slučaja došlo do povrede odredaba člana 69. stav 1 Ustava i člana 3 Konvencije.

8. Kako je u toku postupka pred Ustavnim sudom prestalo pravno dejstvo predmetne radnje, to je Ustavni sud saglasno odredbi člana 76 stav 2 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, ovom odlukom utvrdio postojanje povrede prava, navedenog u izreci.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 609/17
28. septembar 2021. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Desanka Lopičić, s.r.